

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖS
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ
TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 1, 3, 6, 9, 10, 12, 16, 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 35, 38
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 34¹, 35¹ STRAIPSNIAIS IR
PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO;
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 332
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TAP NR. 18-369(3), 18-368(3); TAIS NR. 17-8980(5), 18-2768(3))**

2018-06-14 Nr. NV-1550

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (AM).

2. Projekto tikslai:

- **sudaryti teises prielaidas apibrėžti aglomeraciją**, kurioje geriamasis vanduo tiekiamas centralizuota geriamojo vandens tiekimo sistema, o susidarančios nuotekos surenkamos centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis arba sutvarkomos nuotekų valymo / kaupimo įrenginiais;
- **nustatyti, kad aglomeracijų ribos būtų nustatytos savivaldybių tarybos ir įtvirtintos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plane;**
- **sukurti vieningą individualiojo geriamojo vandens išgavimo ir individualiojo nuotekų tvarkymo įrenginių registravimo informacinę sistemą;**
- **apibrėžti geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo bei daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų santykius, teises ir pareigas, kai daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkai pagal Šilumos ūkio įstatymą pasirenka 2-ąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą.**

3. Dabartinė situacija:

- 2017 m. vasario 16 d. gautas EK oficialus pranešimas apie ES teisės pažeidimo procedūrą dėl netinkamo Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo direktyvos (toliau - direktyva) įgyvendinimo. Lietuva nesilaikė direktyvos 3, 4 ir 15 straipsnių ir I priedo A, B ir D dalių, o aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 10 000 gyventojų ekvivalentą atveju, – 15 straipsnio reikalavimų.
- Galiojančiame įstatyme nėra įtvirtinta kas yra aglomeracija, kurioje pagal direktyvos 3 straipsnio 1 dalį „valstybės narės užtikrina, kad visose aglomeracijose būtų miesto nuotekų surinkimo sistemos <..>“ arba „kai nuotekų surinkimo sistemų įrengimas nėra pateisinamas dėl to, kad tokia sistema neduotų naudos aplinkai, arba dėl to, kad ji per daug brangiai kainuotų, yra naudojamos atskiros individualios sistemos arba kitokios atitinkamos sistemos, kurios užtikrina tokį pat aplinkos apsaugos lygį“.
- Vyriausybės 2017-06-28 nutarimu Nr. 521 „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijoje išdėstytų reikalavimų ir siūlymų tenkinimo AM pavesta parengti ir Vyriausybei pateikti įstatymo projektą, reglamentuojant geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo teises ir pareigas, kai daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka pasirenka Šilumos ūkio įstatyme įtvirtintą 2-ąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą: šiluma karštam vandeniui ruošti perkama iš šilumos tiekėjo, o geriamasis vanduo karštam vandeniui ruošti perkamas iš geriamojo vandens tiekėjo.
- 2- asis apsirūpinimo karštu vandeniu būdas minimas tik sąvokoje, įstatyme neregamentuota minėto būdo įgyvendinimo tvarka. Daugiabučio namo gyventojai priėmę sprendimą apsirūpinti 2-

uoju karšto vandens būdu, privalo paskirti tinkamai įgaliotą atstovą, kuris su šilumos ir geriamojo vandens tiekėjais pasirašytų atitinkamas sutartis. Tačiau praktikoje pasitaiko atvejų, kai įgalioto asmens nėra, ir dėl teisinių santykių reglamentavimo trūkumo kyla neaiškumų (kaip apskaičiuojamas suvartoto geriamojo vandens karštam vandeniui ruošti kiekis, kaip jis paskirstomas, koks asmuo atsakingas už jo skirstymą ir mokėjimo dokumentų pateikimą). Įstatyme nėra teisės ar pareigos geriamojo vandens tiekėjui skirstyti butuose suvartotą geriamąjį vandenį karštam vandeniui ruošti, todėl skirtingai interpretuojamos teisės aktų nuostatos, vyksta ginčai ir teismo procesai, dėl to nukenčia vartotojai.

4. Projekto esmė:

- **Įtvirtinama aglomeracijos sąvoka – urbanizuotose ar urbanizuojamose teritorijose esanti viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorija ar jos dalis, kurioje susidaro ar gali susidaryti 2000 ir daugiau gyventojų ekvivalentų atitinkanti tarša ir kurioje geriamasis vanduo tiekiamas ar numatomas tiekti centralizuota geriamojo vandens tiekimo sistema arba išgaunamas individualiai, o susidarančios ar galinčios susidaryti nuotekos surenkamos centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis arba sutvarkomos nuotekų valymo ar kaupimo įrenginiais.**
- **Įtvirtinama, kad aglomeracijose geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugos turi būti teikiamos centralizuotai, išskyrus, kai tokių sistemų įrengimas neduos naudos aplinkai arba jų įrengimo nepateisina argumentuotai pagrįsta didelė įrengimo kaina ir tai ekonomiškai pagrįsta infrastruktūros plėtros plane.**
- **Savivaldybės taryboms nustatoma pareiga iki 2021 m. kovo mėn. 1 d. pakeisti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus ir nustatyti aglomeracijų ribas.**
 - Aglomeracijoje, asmenims, individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas, kai, Įstatymo projekte yra išvardintos aplinkybės, viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas privalo nutiesti asmens nuosavybės teise ar kitais pagrindais valdomoje žemėje geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą nuo turto ribos (valstybės ar savivaldybės žemės ribos) iki įrenginio, kuris neatitinka teisės aktuose nustatytų nuotekų tvarkymo reikalavimų. Tokiu atveju, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, įrengiama asmeniui nuosavybės teise priklausančioje ar kitais pagrindais valdomoje žemėje, tik turint raštišką sutikimą su žemės savininku.
 - Su geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros įrengimu susijusias išlaidas apmoka geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, vykdantys viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų tvarkymą, naudodami šiuos finansavimo šaltinius (t. y. abonentų ir vartotojų lėšos, sumokėtos už suteiktas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugas, kreditai, Europos Sąjungos fondų lėšos, valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos arba užsienio šalių, tarptautinių organizacijų, finansinių institucijų ir Lietuvos Respublikos asmenų tiksliniai įnašai ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos). Šiuo atveju geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros tiesimo ir prijungimo sąnaudos netraukiamos į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainą. Pažymėtina, kad asmeniui atsisakius, jog viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas tiestų infrastruktūrą, asmuo privalėtų nusitiesti infrastruktūrą savo lėšomis.
- **Asmenims, (ne aglomeracijoje) individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas, numatoma pareiga per 9 mėnesius sudaryti sąlygas (gauti iš geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkymo prisijungimo sąlygas, nutiesti geriamojo vandens, tiekimo ir (arba) nuotekų išleidimo tinklus, nuosavybės teises ar kitaip pagrindais valdomoje žemėje.) prijungti jiems nuosavybės teise priklausančius geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo tinklus prie geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros:**
 - kai individualusis nuotekų tvarkymas neatitinka teisės aktuose nustatytų nuotekų tvarkymo reikalavimų;

- kai per valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdančių pareigūnų nurodytą terminą nepašalinami teisės aktų, reglamentuojančių nuotekų tvarkymą, nuostatų pažeidimai;
- kai yra sukurta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso savivaldybei ar viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui;
- kai vandentiekio įvadas, nuotekų išvadas nutiesti iki turto ribos.
- Asmenims, (**aglomeracijoje**) individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas, numatoma pareiga per 9 mėnesius sudaryti sąlygas (gauti iš geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkymo prisijungimo sąlygas, nutiesti geriamojo vandens, tiekimo ir (arba) nuotekų išleidimo tinklus, nuosavybės teises ar kitaip pagrindais valdomoje žemėje.) prijungti jiems nuosavybės teise priklausančius geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo tinklus prie geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros:
 - kai individualusis nuotekų tvarkymas neatitinka teisės aktuose nustatytų nuotekų tvarkymo reikalavimų;
 - kai per valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdančių pareigūnų nurodytą terminą nepašalinami teisės aktų, reglamentuojančių nuotekų tvarkymą, nuostatų pažeidimai;
 - kai yra sukurta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso savivaldybei ar viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui;
 - kai vandentiekio įvadas, nuotekų išvadas nutiesti iki turto ribos;
 - **kai raštu atsisako, kad viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas nutiestų infrastuktūrą jam nuosavybės teise priklausančioje ar kitais pagrindais valdomoje žemėje.**
- **Per nustatytą laikotarpį nesudarius sąlygų prisijungti, asmenims, individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas nustatoma administracinė atsakomybė** (iš pradžių įspėjimas, o pakartotinai prasižengus – bauda nuo 70 iki 100 eurų).
- **Nustatoma pareiga viešiesiems geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams iki 2019 m. gruodžio 31 d. pasiūlyti vartotojams ir abonentams pasirašyti viešąsias geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo sutartis.**
- **Aiškiau reglamentuojami asmenų** (savivaldybių, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikiančių asmenų, vartotojų, individualiai išgaunančių geriamąjį vandenį ir individualiai tvarkančių nuotekas, nuotekas transportuojančių, nuotekų valymo įrenginius parduodančių ir įrengiančių asmenų ir kitų asmenų) **santykiai, atsirandantys išgaunant, naudojant, tiekiant geriamąjį vandenį ir (arba) tvarkant nuotekas.**
- **Aiškiau reglamentuojama geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo, daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų atsiskaitymo ir sutarčių sudarymo tvarka, kai daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkai pasirenka 2-ąjį apsirūpinimo karštu vandeniu būdą:**
 - numatoma, kad viešosios sutarties standartinėse sąlygose turi būti nurodyta ir geriamojo vandens tiekiamo karštam vandeniui ruošti tvarka ir sąlygos;
 - numatoma, kad vartotojai, daugiabučiuose namuose privalo su geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju sudaryti rašytinę sutartį. Jeigu vartotojas atsisako pasirašyti sutartį, sutartis laikoma sudaryta pagal viešosios sutarties standartinės sąlygas;
 - kai geriamo vandens pirkimo pardavimo vieta yra butas ar kita patalpa, kitiems asmenims priklausančios karšto vandens apskaitos prietaisai perduodami naudotis geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui;
 - kai daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai geriamojo vandens pirkimo ir pardavimo vietą pasirenka įvade, tokiu atveju geriamojo vandens tiekėjas neturėtų pareigos įrengti geriamojo vandens apskaitos prietaisų butuose ir kitose patalpose, todėl savininkai bendru sutarimu turėtų nuspręsti, kaip bus nustatomas kiekvieno vartotojo suvartoto geriamojo vandens kiekis (pagal apskaitos prietaisus, butų ar kitų patalpų plotą, ir t. t.);
 - kai pasirenkamas 2-asis apsirūpinimo karštu vandeniu būdas, siūloma tokia pati atsiskaitymo ir sutarčių sudarymo tvarka, kaip ir už geriamąjį vandenį.

Vertinama, kad įstatymo projektu (sukūrus vieningą individualiojo geriamojo vandens išgavimo ir individualiojo nuotekų tvarkymo įrenginių registravimo informacinę sistemą ir įpareigojus teikti papildomą informaciją) **tenkanti geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams, nuotekų transportavimo paslaugas teikiantiems asmenims ir nuotekų valymo ir (ar) kaupimo įrenginius parduodantiems, įrengiantiems ir (ar) prižiūrintiems asmenims administracinė našta padidės 13 360 eurų.**

Įgyvendinant Įstatymo projektą, savivaldybėms reikės apie 3 mln. eurų, kad pakeisti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus, juose nustatant aglomeracijų ribas.

5. Derinimas:

- **Suderinta** su Teisingumo ministerija, Europos teisės departamentu, Energetikos ministerija, Finansų ministerija, Konkurencijos taryba, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos metrologijos inspekcija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacijai, Sveikatos apsaugos ministerija, Ūkio ministerija, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcija, Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija, Finansų ministerija, Konkurencijos taryba, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija ir Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacija.
- **Neatsižvelgta** į Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos, Panevėžio m. savivaldybės, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, UAB „Vilniaus vandenys“, Buitinių vartotojų sąjungos pastabas. Pastabos aptartos AM organizuotame tarpinstituciniame pasitarime. Dalis pateiktų pastabų nesusiję su teikiamo įstatymo projekto reguliavimo dalyku.
- **Esminė likusi pastaba** - Vandens tiekėjų asociacija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Panevėžio miesto savivaldybės administracija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija **nepritaria nuostatoms, susijusioms su karšto vandens tiekimu** (pareiga tiekti karštą vandenį, skirstyti vartotojams apmokėti karšto vandens kiekius, įrengti karšto vandens apskaitos prietaisus ir juos eksploatuoti ir kt.), nes geriamojo vandens tiekėjai bus priversti dengti ne tik geriamojo vandens, bet ir karšto vandens gamybos ir tiekimo sąnaudas, neaišku, kas bus atsakingas už vartotojo gaunamą galutinį produktą – karštą vandenį, vandens tiekėjai turės ženklų išlaidų informacinėms apskaitos sistemoms, karšto vandens apskaitos prietaisų įsigijimui, eksploatacijai ir priežiūrai ir kt. **Į pastabą neatsižvelgta.** Projektas parengtas vykdant Vyriausybės 2017-06-28 nutarimą Nr. 521 „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijoje, išdėstytų reikalavimų ir siūlymų tenkinimo“, kuriuo pavesta AM parengti įstatymo projektą, **reglamentuojant geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo teises ir pareigas**, kai daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkai pasirenka Šilumos ūkio įstatyme įtvirtintą 2-ąją apsirūpinimo karštu vandeniu būdą.
- Vyriausybė kanceliarijos Teisės grupė pateikė kelias **tikslinamojo pobūdžio** pastabas.
- Projektas aptartas 2018 m. gegužės 8 d. Vyriausybės kanceliarijos tarpinstituciniame pasitarime. Atsižvelgiant į jame priimtus sprendimus (protokolo Nr. 14), 2018 m. gegužės 25 d. Aplinkos ministerija organizavo suinteresuotų institucijų ir asociacijų pasitarimą aptarti ginčytinas nuostatas. **Įstatymo projektas papildytas informacija** apie tai, kad **aglomeracijoje** asmenims, individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas, kai individualusis nuotekų tvarkymas neatitinka teisės aktuose nustatytų nuotekų tvarkymo reikalavimų; kai per valstybinę aplinkos apsaugos kontrolę vykdančių pareigūnų nurodytą terminą nepašalinami teisės aktų, reglamentuojančių nuotekų tvarkymą, nuostatų pažeidimai; kai, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, yra sukurta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso savivaldybei ar viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui; kai vandentiekio įvadas, nuotekų išvadas nutiesti iki turto ribos (toliau – 4 kriterijai), **viešasis geriamojo vandens tiekėjas privalo nutiesti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą** nuo turto ribos (valstybės ar savivaldybės žemės ribos) iki įrenginio, kuris neatitinka teisės aktuose nustatytų nuotekų tvarkymo reikalavimų ir

prijungti asmens tinklus prie viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros. Aglomeracijoje, asmenims, individualiai išgaunantiems ir naudojantiems geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkantiems nuotekas (neatitikus Įstatyme išvardintų 4 kriterijų), **geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, vandentiekio įvadai ir (arba) nuotekų išvadai įrengiami asmeniui nuosavybės teise priklausančioje žemėje tik gavus žemės savininko rašytinį sutikimą.** Tokiu atveju, viešojo geriamojo vandens tiekėjo įrengta infrastruktūra priklausys abonentui ar vartotojui, už kurios priežiūrą, eksploataciją jis ir bus atsakingas. **Asmenims atsisakius,** kad viešasis geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas tiestų tinklus jo nuosavybės teise priklausančioje žemėje, **jie privalės nusitiesti tinklus savarankiškai.**

- Įstatymo projektas po 2018 m. gegužės 25 d. Aplinkos ministerijoje vykusio pasitarimo darbo tvarka **derintas** su Teisingumo ministerija, Europos teisės departamentu, Valstybine vartotojų teisių ir apsaugos tarnyba, Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija ir Lietuvos vandens tiekėjų asociacija. Institucijų ir suinteresuotų asmenų pastabos, į kurias neatsižvelgta, pateikiamos derinimo pažymoje. Taip pat derinimo pažyma papildyta atsižvelgiant į nesuderintas suinteresuotų asmenų pastabas ir pasiūlymus, kuriuos Vyriausybės kanceliarija persiuntė Aplinkos ministerijai įvertinti po Įstatymo projekto pateikimo Vyriausybei.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – „84.2. <...> skatinsime vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų plėtrą, keldami tikslą, kad miestų ir kaimų gyventojai būtų aprūpinti tinkamos kokybės geriamuoju vandeniu, į paviršinius vandenį patektų tik išvalytos nuotekos, taip pagerindami paviršinių vandens telkinių bei požeminio gruntinio vandens būklę. Šis klausimas ypač aktualus kaimo vietovėse, kuriose naudojamas šulinių vanduo.“

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina, rengėjams įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. birželio 14 d. išvadoje Nr. NV-1546 pateiktas tikslinamojo pobūdžio pastabas, projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje).

Politikos įgyvendinimo grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt